

vlak, waar binnen het tandglazuur ontbreekt.

In 1961 meldde KRUYTZER op grond van een losse tand, aangetroffen in de verzameling van het Natuurhistorisch Museum Maastricht, die vermoedelijk omstreeks 1915 in de buurt van Valkenburg was verzameld, het voorkomen van *Carinodens belgicus* in de Limburgse Krijt-afzettingen.

De bewuste tand zou dezelfde kenmerken als de door Smith Woodward beschreven tand vertonen.

Dit laatste wordt door mij in twijfel getrokken. De door Kruytzer genoemde tand (NHMM 1982199), evenals het type-exemplaar van *C. belgicus* een tijdens de tandwisseling afgeworpen tandkroon, mist de eerder genoemde duidelijke drieknobbigheid. Zowel aan de voorzijde als achterzijde is het tandglazuur plaatselijk van de tand afgesprongen als gevolg van een beschadiging, waardoor de oppervlakkige indruk wordt gewekt dat het om kontakvlakken zou gaan.

In werkelijkheid is er maar één kontakvlak aanwezig. Er lijkt dan ook weinig aanleiding om deze tand een andere determinatie te geven dan *C. fraasi*.

Daar er thans geen andere vondsten van *C. belgicus* dan het type-exemplaar bekend zijn, lijkt het wenselijk om deze soort van de lijst van Mo-

sauridae uit de Limburgse Krijt-afzettingen af te voeren. Deze lijst ziet er dan als volgt uit:

Mosasaurus hoffmanni Mantell, 1829

Mosasaurus lemonnieri Dollo, 1889²

Liodon spec. (Lijdekker, 1888, pag. 266, fig. 57)

Liodon spec. (Meijer, 1980).

Plioplatecarpus marshi Dollo, 1882

Carinodens fraasi (Dollo, 1913)

Gaarne wil ik dit artikel besluiten met het plaatsen van een oproep aan alle verzamelaars van fossielen uit de Limburgse Krijt-afzettingen om verdacht te blijven op fossiele overblijfselen van deze interessante, maar weinig bekende mylodonte Mosasauriërs.

¹ Helaas werd de vindplaats niet nauwkeurig vastgelegd.

² Publikatie in voorbereiding.

Literatuur

DOLLO, L., 1913 *Globidens Fraasi*, Mosasaurien mylodonte nouveau du Maestrichtien (Crétacé supérieur) du Limbourg, et l'Ethologie de la nutrition chez les Mosasauriens. Archives de biologie, Tome 28: 610-626.

DOLLO, L., 1924. *Globidens alabamaensis*, Mosasaurien mylodonte retrouvée dans la Craie d'Obourg (Sénonien supérieur) du Hainaut, et les Mosasauriens de la Belgique, en général. Archi-

ves de biologie, Tome 34: 167-213; Pl. V fig. 1-8. GILMORE, C.W., 1912. A new mosasauroid reptile from the Cretaceous of Alabama. Proceedings U.S. National Museum, Vol. 41, No. 1870: 479-484; fig. 1-3; Pl. 39.

KRUYTZER, E.M., 1961. Een nieuwe Mosasaurier voor ons land. *Globidens belgicus* (Woodward 1891). Natuurhistorisch Maandblad 50 (7-8): 72-73; fig. 1-2.

LIJDEKKER, R., 1888. Catalogue of the Fossil Reptilia and Amphibia in the British Museum (Natural History), Part I; 266-267, fig. 57. London.

MEIJER, A.W.F., 1980. Voorlopige mededeling over het voorkomen van een kleine Mosasauriër met zijdelings afgeplatte tanden in Limburgse Krijt-afzettingen. Natuurhistorisch Maandblad 69 (8): 157-159, 1 fig.

MEIJER, A.W.F., 1982. Mosasauriërs die van harde kost hielden. Sprekende Bodem 26 (1): 2-5; fig. 1-3.

SMITH WOODWARD, A., 1891. Note on a Tooth of an Extinct Alligator (*Bottosaurus belgicus*) from the lower Danian of Cipro, Belgium. Geological Magazine, Vol. VIII, p. 114, 1 fig.

THURMOND, J.T., 1969. New name for the mosasaur *Compressidens* Dollo, 1924. Journal of Paleontology 43 (5): 1298.

UMBROGROVE, J.H.F., 1956. Ons land 70 miljoen jaar geleden. 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff.

Summary

Close examination of an isolated tooth of a mylodont Mosasaurian, referred by KRUYTZER (1961) to *Carinodens* (*Globidens*) *belgicus* (Woodward, 1891) has learned that this tooth belongs to *C. fraasi* (Dollo, 1913).

Carinodens belgicus has therefore to be struck off the fauna list of the Limburgian Upper Cretaceous deposits. The Mosasaurians of these deposits are listed in this article.

Uit de flora van Limburg

Waarnemingsrubriek van de Plantenstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap, samengesteld door D. Th. de Graaf, W. van der Coelen en R.W.J.M. van der Ham (Rijksherbarium Leiden).

Adoxa moschatellina L. **Muskuskruid**. Algemeen bij kasteel Lemiers te Vaals in hok 62-34, R. Buskens, III-'82.

Agrostis canina L. subsp. *montana* Hartm. **Zandstruisgras**. Aanwezig op de Bemelerberg in hok 62-21*, H. Hillegers, '82.

Alopecurus aequalis Sobol. **Rosse vossestaart**. Op de vuilnisbelt te Berg en Terblijt in hok 62-21*, H. Hillegers, '82.

Amaranthus albus L. **Witte amarant**. Bij Bos' vogelvoederfabriek in de Beatrixhaven te Maas-

tricht tesamen met *A. retroflexus* en *A. lividus* in hok 61-18, H. Hillegers en W. v.d. Coelen, X-'82. *Amaranthus lividus* L. **Kleine majer**. Bij Bos' vogelvoederfabriek in de Beatrixhaven te Maastricht in hok 61-18, H. Hillegers en W. v.d. Coelen, X-'82.

Ammi majus L. **Akkerscherf**. 1 ex. in de Beatrixhaven te Maastricht bij Bos' vogelvoederfabriek in hok 61-18, H. Hillegers en W. v.d. Coelen, X-'82.

Apium nodiflorum (L.) Lag. **Groot moerascherf**. Bij oprit Snijdersberg te Geulle in hok 60-51, H. Hillegers, '82.

Arabidopsis thaliana (L.) Heijnh. **Zandraket**. Enkele bloeiende exx. in wegberm nabij spoorweg te Rothem-Meerssen in hok 61-18*, J. Roex, IV-'82; voorkomende in de hokken 61-18*, 61-28* en 62-21, H. Hillegers, '82; algemeen aan de oostzijde van landgoed de Hamert te Bergen in hok 52-27*, Vogelwerkgroep Meerssen, IV-'82.

Arabis hirsuta (L.) Scop. subsp. *hirsuta*. **Ruige scheefkelk**. Langs de Maas ten noorden van de ENCI te Maastricht in hok 61-28*, W. v.d. Coelen, V-'81.

Ballota nigra L. subsp. *foetida* Hayek. **Stinkende ballote**. Enkele exx. bij het kapelletje te Itteren in hok 61-18, J. Roex, IX-'82.

Caltha palustris L. **Dotterbloem**. Algemeen in de Noorbeemden te Noorbeek in hok 62-41, Vogelwerkgroep Meerssen, V-'82.

Cardamine amara L. **Bittere veldkers**. Algemeen bij kasteel Lemiers te Vaals in hok 62-34*, R. Buskens, III-'82.

Centaurium pulchellum (Sw.) Druce. **Fraai duizendguldenkruid**. Langs noordzijde groeve Curfs te Berg en Terblijt in hok 62-11, H. Hillegers, '82.

Chrysosplenium alternifolia L. **Verspreidbladig goudveil**. Voorkomend in het Bunderbos in hok 61-18*, J. Roex, '82.

Cichorium intybus L. **Cichorei**. 2 exx. op de Cluysberg te Bemelen, half afgevreten door de schapen, in hok 62-21, H. Hillegers, '82.

Colchicum autumnale L. **Herfsttijloos**. Meer dan 60 exx. langs de Maas te Wellerlooi te Bergen in hok 52-26, J. v.d. Coelen, IV-'82.

Corynephorus canescens (L.) P.B. **Buntgras**. Op diverse plekken aan de oostzijde van landgoed de Hamert te Bergen in hok 52-27*, Vogelwerkgroep Meerssen, '82; 1 pol langs spoorlijn in de Beatrixhaven te Maastricht in hok 61-18*, H. Hillegers en W. v.d. Coelen, X-'82; aanwezig in kiezelgroeve in het bos van Terhagen te Elsloo in hok 60-51*, H. Hillegers, '82.

Crepis setosa Hall.f. **Borstelstreeppaard**. 1 ex. bij Bos' vogelvoederfabriek in de Beatrixhaven te Maastricht in hok 61-18, H. Hillegers en W. v.d. Coelen, X-'82.

Cuscuta epithymum (L.) L. **Duivelsnaalgaren**. Op één plek op het voormalige militair oefenterrein in het Meerssenerbos in hok 62-21, diverse waarnemers '80.

Cuscuta europaea L. **Groot warkruid**. Vrij veel langs de Geul te Meerssen in hok 62-11, Vogelwerkgroep Meerssen, '80.

Cynoglossum officinale L. **Hondstong**. Heel veel op de Bemelerberg in hok 62-21, vanwaar het zaad door de schapen is overgebracht naar de Zure Dries in het Savelbos in hok 62-31, H. Hillegers, '82.

Digitaria ischaemum (Schreb.) Mühlent. **Glad vingerglas**. Langs spoor te Meerssen in hok 62-11*, H. Hillegers, '82.

Digitaria sanguinalis (L.) Scop. **Harig vingerglas**. In de Beatrixhaven in hok 61-18 te Maastricht, H. Hillegers, '82.

Dipsacus fullonum L. **Wilde kaardebol**. 10 exx. langs het Bovenste Bos in hok 62-43, H. Gilissen, IV-'82; in het Savelbos bij hoeve de Beuk in hok 62-31, H. Hillegers, '82.

Dipsacus pilosus L. **Kleine kaardebol**. Ongeveer 25 exx. langs het Bovenste Bos in hok 62-43*, H. Gilissen, IV-'82.

Echinochloa crus-galli (L.) P.B. **Hanepoot**. In hok 61-18*, J. Roex, '82; voorkomende in de hokken 61-18*, 61-28*, 62-11 en 62-21, H. Hillegers, '82.

Epilobium montanum L. **Bergbasterdwederik**. Op enkele plaatsen op de St. Pietersberg in hok 61-28*, R. Potting en J. en W. v.d. Coelen, VIII-'82.

Equisetum telmateia Ehrh. **Reuzenpaardestaart**. In slotgracht van kasteel Lemiers te Vaals in hok 62-34*, B. Dijkema, '82.

Eragrostis minor Host. **Klein liefdegras**. Bij Bos' vogelvoederfabriek in de Beatrixhaven te Maastricht in hok 61-18, H. Hillegers, '82.

Erica tetralix L. **Gewone dopheide**. Op enkele plekken aan de oostzijde van landgoed de Hamert te Bergen in hok 52-27*, Vogelwerkgroep Meerssen, IV-'82.

Erophila verna (L.) Chevallier. **Vroegeling**. Meerdere bloeiende exx. op spoorwegemplacement te Bunde in hok 61-18*, J. Roex, III-'82; voorkomende in de hokken 61-18*, 61-28* en 62-21*, H. Hillegers, '82.

Eryngium campestre L. **Kruisdistel**. Langs de Maas te Borgharen in hok 61-18, J. Gorissen, '73.

Euphorbia lathyris L. **Kruisbladwolfsmelk**. In moestuin langs de Cannerweg te Maastricht in hok 61-37*, W. v.d. Coelen, V-'82.

Filago minima (Sm.) Pers. **Dwergviltkruid**. Op een voormalige vuilnisbelt te Berg en Terblijt in hok 62-21, H. Hillegers, '82.

Genista anglica L. **Stekelbrem**. Enkele exx. op de Kannerheide op de St. Pietersberg in hok 61-38, H. Hillegers, '82.

Hieracium baubini Bess. In het Bunderbos in hok 61-18*, J. Roex, '82.

Helianthemum nummularium (L.) Mill. subsp. *nummularium*. **Groot zonneroosje**. Op de St. Pietersberg bij groeve de Tombe in hok 61-28*, H. Hillegers, '80.

Hypochaeris radicata L. subsp. *ericerorum* van Soest. **Gewoon biggekruid**. Op de Bemelerberg in hok 62-21*, H. Hillegers, '82.

Jasione montana L. **Zandblauwtje**. 1 ex. in voormalige keizelgroeve tussen huize St. Jozef en de Bronckweg in hok 62-21, H. Hillegers, '82.

Lactuca saligna L. **Wilgsla**. 1 ex. in de Beatrixhaven te Maastricht in hok 61-18*, H. Hillegers en W. v.d. Coelen, X-'82.

Lathyrus nissolia L. **Graslathyrus**. Langs een verlaten spoorweg in de Beatrixhaven te Maastricht in hok 61-18*, J. Roex, VI-'82; eveneens 1 ex. bij Bos' vogelvoederfabriek in de Beatrixhaven in hok 61-18*, H. Hillegers en W. v.d. Coelen, X-'82.

Lathyrus tuberosus L. **Aardaker**. Langs bosrand Kannerbos te Maastricht in hok 61-37*, W. v.d. Coelen, '81.

Legousia speculum-veneris (L.) Durande ex Vill. **Groot spiegelklokje**. Vrij veel aan de zuidkant van groeve Curfs te Amby in hok 62-21, H. Hillegers, '82.

Leonurus cardiaca L. **Hartgespan**. Te Bemelen op de Mettenberg ongeveer 10 exx. in hok 62-21, J. Hermans en J. Janssen, II-'82; eveneens in dit hok bij St. Antoniusbank te Cadier en Keer, H. Hillegers, '82.

Linaria minor (L.) Desf. **Kleine leeuwebek**. Vrij veel in hok 61-18 zowel te Bunde als in de Beatrixhaven, J. Roex, '82.

Lithospermum officinale L. **Glad parelzaad**. Een behoorlijk aantal op de Zure Dries te Gronsveld in hok 62-31, H. Hillegers, '82.

Lonicera xylosteum L. **Rode kamperfoelie**. Op de St. Pietersberg, zowel op D'n Observant als op Slavante in de hokken 61-38 en 61-28*, W. v.d. Coelen, '82.

Luzula luzuloides (Lamk.) Dandy et Wilmott. **Witte veldbies**. In het Bovenste Bos in hok 62-43, H. Gilissen, IV-'82.

Luzula pilosa (L.) Willd. **Ruige veldbies**. In hok 62-43 in het Bovenste Bos, H. Gilissen, IV-'82.

Luzula sylvatica (Huds.) Gaud. **Grote veldbies**. In het Bovenste Bos in hok 62-43, H. Gilissen, IV-'82.

Malva moschata L. **Muskuskaasjeskruid**. Voorkomend in hok 61-18*, J. Roex, '82.

Marrubium vulgare L. **Malrove**. Op enkele plekken op de Bemelerberg in hok 62-21, H. Hillegers, '82.

Mespilus germanica L. **Mispel**. Enkele exx. in een loofbosje ten oosten van het Hoefijzer te Bemelen in hok 62-21*, H. Hillegers, '82.

Minuartia hybrida (Vill.) Schischk. **Tengere veldmuur**. Aanwezig op de Bemelerberg in hok 62-21, H. Hillegers, '82.

Myosotis discolor Pers. **Veelkleurig vergeet-mij-nietje**. Rond '78 op de Bemelerberg in hok 62-21*, H. Hillegers, '82.

Mysosotis sylvatica Ehrh. ex Hoffm. **Bos vergeet-mij-nietje**. Vrij veel bij Slavante op de St. Pietersberg in hok 61-28*, W. v.d. Coelen, '81.

Nepeta cataria L. **Kattekruid**. Op de Bemelerberg in hok 62-21, H. Hillegers, '82.

Odontites verna (Bell.) Dum. subsp. *verna*. **Akkerogentroost**. Enkele exx. in de kiezelgroeve 't Kuupke te Berg en Terblijt en aan de zuidkant van groeve Curfs te Amby eveneens in hok 62-21, J. Hermans en H. Hillegers, '82.

Origanum vulgare L. **Wilde marjolein**. Langs het fietspad aan de Maas te Itteren in hok 61-18, J. Roex, '82.

Panicum miliaceum L. **Pluimgierst**. Langs de Geul te Bunde bij de kruising met de Maastrichterlaan in hok 61-18, J. Heynens; eveneens in dit hok bij Bos' vogelvoederfabriek in de Beatrixhaven, H. Hillegers, X-'82.

Picris echioides L. **Dubbelkelk**. In hok 61-18 zowel in de Beatrixhaven als in het Weeterbroekplantsoen te Meerssen, H. Hillegers, '82.

Pimpinella major (L.) Huds. **Grote bevernel**. Bij Bos' vogelvoederfabriek in de Beatrixhaven te Maastricht in hok 61-18, H. Hillegers, '82.

Plantago major L. subsp. *pleiosperma* Pilger. **Grote weegbree**. Op akker zuidzijde van groeve Curfs te Amby in hok 62-21*, H. Hillegers, '81.

Polygonum bistorta L. **Adderwortel**. Bij huize Severen te Amby in hok 61-28, H. Hillegers, '81.

Polystichum aculeatum (L.) Roth. **Naaldvaren**. Enkele exx. in grubbe aan de westzijde van het Hoefijzer te Bemelen in hok 62-21, H. Hillegers, '82.

Potentilla sterilis (L.) Garcke. **Aardbeiganzerik**. Algemeen op het Hoefijzer te Bemelen in hok 62-21 en in de Vosgrubbe te Margraten in hok 62-32, H. Hillegers, '82.

Primula elatior (L.) Hill. **Slanke sleutelbloem**. Aanwezig langs het Bovenste Bos in hok 62-43, H. Gilissen, IV-'82.

Primula veris L. **Echte sleutelbloem**. Te Margraten in de Vosgrubbe in hok 62-32, H. Hillegers, '82; te Epen langs het Bovenste Bos in hok 62-43, H. Gilissen, IV-'82; langs de Maas te Wellerlooi in hok 52-26*, J. v.d. Coelen, IV-'82.

Pulicaria dysenterica (L.) Bernh. **Heelblaadjes**. Massaal op de vuilnisbelt te Berg en Terblijt in hok 62-21; in hok 62-11 langs de Geul te Meerssen en op de Korte Raarberg; in hok 61-18 langs de Geul in het Weeterbroekplantsoen, H. Hillegers, '82.

Ranunculus auricomus L. **Gulden boterbloem**. In hok 61-18* in het Bunderbos, J. Roex, '82; te Gulpen bij kasteel Neubourg en te Margraten in de Vosgrubbe in hok 62-32, H. Hillegers, '82.

Ranunculus nemorosus DC. **Bosboterbloem**. In het bos van Terhagen te Elsloo in hok 60-51*, H. Hillegers, rond '55.

Ranunculus oluleucos Lloyd. **Witbloemige watteranonkel**. 2 bloeiende exx. in sloot aan de oostzijde van landgoed de Hamert te Bergen in hok 52-27*, J. Roex, IV-'82.

Sambucus ebulus L. **Kruidvier**. In kiezelgroeve in het bos Terhagen in hok 60-51, H. Hillegers, '82.

Scirpus setaceus L. **Dwergbies**. In een moerasje ten westen van het Ravensbos in hok 62-12*; eveneens op een voormalige vuilnisbelt te Berg en Terblijt in hok 62-21*, H. Hillegers, '82.

Scirpus sylvaticus L. **Bosbies**. Enkele exx. in de Noorbeemden te Noorbeek in hok 62-41, Vogelwerkgroep Meerssen, V-'81.

Scleranthus annuus L. **Eenjarige hardbloem.** Algemeen aan de oostzijde van landgoed de Hamert te Bergen in hok 52-27, Vogelwerkgroep Meerssen, IV-'82.

Scutellaria galericulata L. **Blauw glidkruid.** In hok 61-18 op sluis bij kasteel Meerssenhoven, H. Hillegers, '82.

Setaria glauca (L.) P.B. **Zeegroene naaldaar.** Op vuilnisbelten te Berg en Terblijt, Bunde, Overbunde en op een fabrieksterrein te Maastricht in de hokken 62-21*, 61-18, 62-11* en 61-28, H. Hillegers, '82.

Setaria verticillata (L.) P.B. **Kransnaaldaar.** Op vuilnisbelten te Berg en Terblijt, Bunde, Overbunde, spoor te Meerssen en op een oud fabrieksterrein te Maastricht in de hokken 62-21*,

62-11 en 61-28, H. Hillegers, '82.

Setaria viridis (L.) P.B. **Groene naaldaar.** Op de vuilnisbelten te Berg en Terblijt en te Overbunde in de hokken 62-21* en 62-11*, H. Hillegers, '82.

Spergula morisonii Bor. **Heidespurrie.** Op de Bergerheide bij het Meeuwenven in hok 46-55* en aan de oostzijde van landgoed de Hamert te Bergen in hok 52-27*, Vogelwerkgroep Meerssen, IV-'82.

Stachys arvensis (L.) L. **Akkerandoorn.** Op akkers aan de noordkant van de Schiepersberg te Cadier en Keer in hok 62-31, H. Hillegers, '82; eveneens 1 ex. in bloei in de Beatrixhaven te Maastricht in hok 61-18*, H. Hillegers en W. v.d. Coelen, X-'82.

Vicia villosa Roth. **Zachte wikke.** Enkele exx.

langs een verlaten spoorweg in de Beatrixhaven te Maastricht in hok 61-18, J. Roex, VI-'82.

Viola hirta L. **Ruig viooltje.** In het Savelsbos op de Zure Dries in hok 62-31, H. Hillegers, '82.

Vulpia bromoides (L.) S.F. Gray. **Eekhoorngras.** Aan de noordkant van groeve Curfs in hok 62-11, H. Hillegers, '82.

*Betreft aanvullingen, voorzover nog niet eerder in deze rubriek opgenomen, op de Atlas van de Nederlandse Flora deel I of op de voorlopige verspreidingskaartjes zoals die bij de Plantenstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap verkrijgbaar zijn.

Korte Mededelingen

De Wasbeer (*Procyon lotor*) in Limburg

Na de oproep in Natuurhistorisch Maandblad 71 (3) om waarnemingen van Wasberen door te geven, zijn de volgende gegevens over het voorkomen van deze soort ontvangen:

Dhr. J.H. DE HAAN schrijft in zijn artikel over de Kootspeel bij Weert: "Van de zoogdieren noemden wij reeds de Nerts, waaraan we nog zouden kunnen toevoegen: de Bisamrat, de Beverrat en de Wasbeer die aanstalten maken zich hier blijvend te vestigen."

Op 8 september 1977 zag mej. J. Jansen (schrift. meded.) om 22.00 uur bij park Schoonbron-Wylre twee Wasberen de weg oversteken. Eén exemplaar botste tegen een passerende auto en bleef liggen.

Op 27 januari 1981 zag dhr. Ramakers in het Meinweggebied bij Vlodrop 's morgens in alle vroegte een Wasbeer de weg oversteken in de richting van St. Ludwig (TULLEMANS, 1981).

In maart 1981 werd op de linker Maasoever in de omgeving van Cuyk een Wasbeer "gespeurd" (schrift. meded. B. Hoekstra).

Op 21 april 1982 vond J. van der Coelen een in ontbinding verkerende Wasbeer langs de Maasoever bij Wellerlooi (KNOLS, 1982).

Nogmaals wil ik alle (toekomstige) waarnemers van Wasberen vragen om alle meldingen door te geven aan het waarnemingsarchief van de Zoogdie-

renwerkgroep, p/a B. Knols, Proost Falcostraat 5, 6231 CX Meerssen.

Literatuur

HAAN, J.H. DE, 1970. De Kootspeel, ven in de gemeente Weert. Natuurhistorisch Maandblad 59 (10): 140-150.

KNOLS, B., 1982. Een Wasbeer in Noord-Limburg. Natuurhistorisch Maandblad 71 (9): 158.

TULLEMANS, J.G., 1981. Wasbeer in Meinweg. SBB-rapport d.d. 4 februari 1981.

W.G. Vergoossen

Brugweg 20, 6102 TK Echt

Fossiele Riffen; Versteend leven uit de zee van het Devoon-tijdperk

Vanaf 17 januari tot en met 18 maart 1983 is er in het Geologisch Museum Heerlen een tentoonstelling te bezichtigen met als onderwerp: "Fossiele Riffen". Het materiaal voor deze tentoonstelling is afkomstig uit het privé bezit van de heer Hans J. Jungheim, woonachtig in Erfstadt, West Duitsland. Het Geologisch Museum prijst zich bijzonder gelukkig deze magnifieke particuliere verzameling aan het Nederlandse publiek te kunnen presenteren.

De fossielen op deze tentoonstelling komen uit het Rijnse Leisteengebergte. Dit gedeelte van Duitsland was gedurende het Devoon, zo'n vierhonderdmiljoen jaar geleden, bijna geheel

overspoeld door de zee. Het klimaat was er toen hoogst waarschijnlijk tropisch of subtropisch.

In die devonische zee heersten zeer gunstige omstandigheden voor diergroepen als stromatoporen (fossiele, uitgestorven sponzen) en koralen, zodat er grote riffen konden ontstaan.

Men neemt aan dat de omstandigheden, die tegenwoordig nodig zijn om de vorming van riffen mogelijk te maken: ondiep, helder en stromend water, rijk aan zuurstof en plankton, hier tijdens het Devoon ook voorkwamen.

Aan de hand van de Devonische gesteenten en fossielen kan men het landschap uit die tijd, met de verdeling van land en zee, reconstrueren. Ook de plaatsen van riffen kan men nauwkeurig terugvinden.

Om de opbouw van zo'n rif te kunnen bepalen moet men vooral die fossiele diergroepen bestuderen, die vast op de bodem van de zee geleefd hebben, zoals koralen, stromatoporen, zeelelies en brachiopoden (armpotigen).

Vrijzwemmende vormen zoals vissen en koppotigen (inktvisen) zijn in dit verband van minder belang, alhoewel zij in het totaal beeld niet vergeten mogen worden.

De expositie toont vele van die rifbouwende dieren en ook dieren die in de omgeving van de riffen leefden.

Ook wordt ingegaan op de bouw en de leefwijze van die dieren, waar ze precies voorkwamen en wanneer.